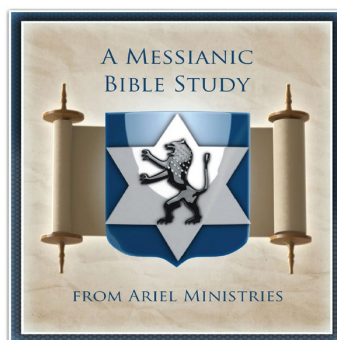

מדינת ישראל המודרנית בנבואות

ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

The Modern State of Israel in Bible Prophecy

Dr. Arnold Fruchtenbaum

www.ariel-israel.org.il

תוכן העניינים

3.....	הקדמה
3.....	א. שלוש זוויות ראייה על מדינת ישראל המודרנית בנבואות
3.....	1. זווית הראייה הראשונה: תיאולוגיית "ההחלפה" (Replacement Theology)
3.....	2. זווית הראייה השנייה
4.....	3. זווית הראייה השלישית
5.....	ב. שתי שיבות לארץ מרחבי העולם
5.....	א. ההשבה לארץ במצב של חוסר אמונה כהכנה למשפט
5.....	א. שיבה לארץ: יחזקאל כ 33-38
6.....	ב. שיבה לירושלים: יחזקאל כב 17-22
7.....	ג. מספר הפעמים שבהן יקובץ עם ישראל מרחבי העולם: ישעיהו יא 11 – יב 6
7.....	1. זווית הראייה הרביעית
7.....	2. רק שתי שיבות לארץ
8.....	ד. השיבה לפני הצרה הגדולה
8.....	א. שלוש סוגיות נלוות
8.....	א. תחילת תקופת הצרה
10.....	ב. בית המקדש השלישי והשיקוץ המשומם
11.....	1. הנבואה
12.....	2. ההכנות לבית המקדש השלישי
12.....	3. שאלות שנשאלות בקשר לבית המקדש
12.....	א) מה בנוגע לארון הברית?
12.....	ב) מה בנוגע לאפר הפרה האדומה?
13.....	ג. הפלישה של יחזקאל לח-לט
13.....	1. ישראל ביחזקאל לח ו-לט
14.....	2. מקום השמדת הצבאות הפולשים
14.....	סיכום

וְשִׁפְכְתִי עַל-בֵּית דָּוִד וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר-דָּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפָּד עַל-הַיְחִיד וְהִמְרָ עָלָיו כְּהִמְרָ עַל- הַבְּכוֹר.

(זכריה יב 10)

שיעור זה סוקר השקפות שונות על מקומה של מדינת ישראל בנבואות ומציג גם התייחסות בהקשר זה לשני האירועים של שיבת עם ישראל לארץ ישראל מכל העמים.

הקדמה

א. שלוש זוויות ראייה על מדינת ישראל המודרנית בנבואות

1. זווית הראייה הראשונה: תיאולוגיית "ההחלפה" (Replacement Theology)

לפי ההשקפה של "תיאולוגיית ההחלפה", ה- Replacement Theology, ובייחוד של ה- Amillennialism שרואה במדינת היהודים המודרנית שיבוש שחל במהלך ההיסטוריה, חסר כל קשר לנבואה מקראית כלשהי. לדעתם, הואיל ועם ישראל לא קיבל את ישוע כמשיח, אלוהים עזב אותו. מכאן שלא קיימות נבואות שטרם התגשמו בקשר לעם היהודי ולא תהיה לו תקומה עתידית וסופית. לפי גישה זו, כאשר עם ישראל דחה את המשיח, כל ההבטחות שאלוהים נתן במסגרת הבריתות הועברו לכנסייה. במילים אחרות, כשעם ישראל דחה את המשיח, הכנסייה החליפה את עם ישראל מבחינתו של אלוהים; היא תפסה את מקומו ולפיכך ההבטחות לישראל מתגשמות בה. כאשר חסידיה של תיאולוגיה זו נשאלים על כל הנבואות שמדברות על השבת היהודים לארץ ישראל מכל רחבי העולם, תשובתם היא שאין לפרש נבואות אלה כלשונן אלא כאלגוריה על הנבחרים המצורפים לקהילת המשיח עד שהיא שלמה. יהודים יכולים להיוושע כיום, אבל הם פשוט ייטמעו בתוך הכנסייה; לאלוהים אין תוכנית לתקומה עתידית לאומית של ישראל כעם וגם אין נבואות בקשר לישראל בעתיד. לפיכך, שוב, מדינת היהודים המודרנית אינה אלא איזו תאונה של ההיסטוריה.

2. זווית הראייה השנייה

זווית הראייה השנייה נוקטת בגישה הפוכה ומאמינה שתהיה בסופו של דבר תקומה לישראל. הדוגלים בה מתייחסים באופן מילולי לנבואות שמדברות על קיבוץ העם היהודי מכל רחבי העולם והשבתו לארץ המובטחת. אבל הם מתקשים להבין את הקשר של המדינה היהודית המודרנית לנבואות. הסיבה לכך היא שלפי נבואות אלה, בעת שעם ישראל ישוב סופית לארץ ישראל הוא גם יאמין במשיח. הסדר הכרונולוגי יהיה חזרה בתשובה שתתרחש

ברמה הלאומית, ואחריה תגיע התקומה הלאומית. אבל במדינת ישראל העכשווית, רובה המכריע של האוכלוסייה (9.7 מיליון) אינו מאמין בישוע. לפי סקרים מספרם המשוער של הישראלים שמאמינים בישוע הוא רק בין 20,000 ל-30,000¹ לא רק זאת, רוב גדול מבין הישראלים מגדירים את עצמם כחילונים ואתאיסטים. מציאות זו אינה מתאימה לנבואות שהם קוראים, ושמדברות בבירור על ישועת כל העם לפני השיבה לארץ והשיקום בה, ביניהן:

וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהַשְׁבַּת אֶל-לִבְבְּךָ בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְשָׁבַת עַד-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלוֹ כְּכָל אֲשֶׁר-אָנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם אֲתָה וּבְנֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ. וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצָךָ מְכַל-הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם-יְהִי נִדְחָךָ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחָךָ. וְהִבִּיאָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יָרָשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וַיְרַשְׁתָּהּ וְהִיטַבְּךָ וְהִרְבֶּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ (דברים ל 1-5); ראה גם ישעיהו כז 12-13; יחזקאל לט 25-29 ועוד.

אם כן הם חולקים על ההשקפה הראשונה בכך שהם מאמינים שתהיה תקומה סופית שכזו בעתיד. אבל הם מסכימים איתה בדעה שמדינת ישראל היא טעות של ההיסטוריה ואינה נוגעת כלל לנבואות המקרא.

3. זווית הראייה השלישית

זווית ראייה זו טוענת שמה שמתרחש כיום הוא התקומה הסופית של ישראל; שזו תחילת התגשמותן של כל הנבואות האלה. עוד ועוד יהודים יחזרו לארץ עד שכולם ישובו. בנקודה מסוימת, העם כולו ייושע והמשיח יחזור. כשהדוגלים בה נשאלים על הנבואות שמדברות על תקופת חרון אלוהי וצרה שיתרחשו לפני כן, הם אומרים שהנבואות על הצרה כבר התגשמו בשואה, לכן לא תהיה צרה עתידית. לדעתם זה כבר חלף, ומה שרואים היום הוא התקומה הסופית.

חסידיה של השקפה זו נוסעים ברחבי העולם ומעודדים יהודים לחזור לארץ ישראל. הם גם פונים לקבוצות ולקהילות של יהודים משיחיים וגורמים להם לחוש רגשות אשמה בטענה שאם לא יחזרו לישראל מיידית, הם חיים בחטא. לדבריהם אלוהים קורא עכשיו לכל היהודים, ובייחוד ליהודים שמאמינים בישוע המשיח, לחזור לארצם. החיים בארצות אחרות, כמו למשל ב"סיר הבשר של אמריקה", הם חטא. כשמבקשים מהם אסמכתאות מהכתובים שיוכיחו את השקפתם, הם מפנים לנבואות שבהן הנביאים קראו ליהודים לעזוב את בבל. הם אינם מפרשים את הפסוקים על בבל כמתייחסים לבבל האמיתית של העבר או העתיד, אלא כאילו

¹ נכון לשנת 2023.

בבל מייצגת את ארצות הברית ולטענתם נהר הפרת המוזכר בנבואות האלה אינו הפרת שבבבל אלא נהר ההדסון שבניו יורק!

אם כן, על פי זווית הראייה השלישית, המצב הנוכחי הוא התקומה הסופית; התגשמותן של נבואות אלה, לפחות בשלבים ההתחלתיים.

ב. שתי שיבות לארץ מרחבי העולם

שלוש זוויות הראייה שהוצגו לעיל אינן שמות לב לכך שכאשר מדובר בכתבי הקודש על השבת העם היהודי לארץ מכל קצות תבל, למעשה מדובר על שני אירועים נפרדים. תחילה, העם היהודי אמור לשוב לארץ מרחבי העולם כשהוא במצב של חוסר אמונה – כשאנו מאמין במשיח – וזאת כהכנה למשפט; וליתר דיוק, הכנה למשפט שיבוא בצרה הגדולה (The Tribulation). לאחר מכן תתרחש שיבה שנייה לארץ מכל העולם, והיהודים השבים יאמינו אז במשיח. שיבה זו תהיה הכנה לברכה – ברכת מלכותו של המשיח.

שיעור זה יתמקד בנבואות שמדברות בבירור על השבת עם ישראל לארץ מכל העמים במצב של חוסר אמונה, כהכנה למשפט, ולא על הנבואות שמדברות על השיבה לארץ של עם ישראל שיאמין אז במשיח, כהכנה לברכה. כאשר מכירים בכך שבכתבי הקודש מדובר על שתי שיבות שכאלה, קל להבין את מקומה ומשמעותה של מדינת ישראל בנבואות.

א. ההשבה לארץ במצב של חוסר אמונה כהכנה למשפט

נתייחס להלן לשלושה קטעי מפתח מהכתובים שעוסקים בהשבת עם ישראל לארצו כשאנו מאמין בישוע, כהכנה למשפט, ובקטע נוסף הנוגע לנושא זה.

א. שיבה לארץ: יחזקאל כ 33-38

חִי-אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אֱמֹר לֹא בְיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעוֹת נְטִייה וּבְחֶמְהָ שְׁפוּכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם. וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן-הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצְתֶם בָּם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעוֹת נְטִייה וּבְחֶמְהָ שְׁפוּכָה. וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-מִדְבַר הָעַמִּים וְנִשְׁפַּטְתִּי אֶתְכֶם שָׁם פְּנִים אֶל-פְּנִים. כֹּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַר אֶרֶץ מִצְרַיִם כִּן אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה. וְהִעֲבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשֶּׁבֶט וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם בְּמִסְרֵת הַבְּרִית. וּבְרֹתִי מִכֶּם הַמְרֹדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי מֵאֶרֶץ מִגּוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל-אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וַיִּדְעֶתֶם כִּי-אֲנִי יְהוִה.

בפסוקים אלה יחזקאל משווה את השבתם לארץ ליציאת מצרים, כאשר אלוהים הוציא את עם ישראל ממצרים ביד משה והביאו למדבר סיני. אלוהים תכנן שני דברים לעם ישראל במדבר סיני: ראשית, הם עמדו לקבל את התורה ביד משה; ושנית, היה עליהם לבנות משכן שבאמצעותו ניתן יהיה לקיים חלק גדול ממצוות התורה. לאחר השלמת שני הדברים האלה,

הם היו אמורים להמשיך בדרכם ולהיכנס לארץ שהובטחה להם. אבל בגלל סדרה של מעשי מרי ותלונות נגד רצונו המפורש של אלוהים, בעודם בנווה המדבר קדש ברנע, שהיה ממש על גבול הארץ המובטחת, חרץ אלוהים משפט על עמו: אלה שיצאו ממצרים יאלצו להמשיך לנדוד במדבר ארבעים שנה. במהלך תקופה זו כל אלה שיצאו ממצרים ימותו, מלבד שני המרגלים הצדיקים שלא הוציאו את דיבת הארץ רעה, וכל אלה שגילם לא עלה על עשרים. וכך לאחר ארבעים שנה, העם שהורשה להיכנס לארץ בהנהגתו של יהושע בן נון היה עם חדש, עם שנולד כאנשים חופשיים במדבר ולא כעבדים במצרים.

זהו הרקע ההיסטורי למה שעתיד להתרחש לפי יחזקאל כ. אבל הפעם, יחזקאל מנבא שאלוהים יקבץ וישיב את עמו מכל העמים, והוא יעשה זאת בַּיָּד חֲזָקָה וּבְזַרְעֵ נְטִיָּה וּבְחִמָּה שְׁפוּכָה. זה מה שהתרחש בשואה. השואה, שבה רצחו הנאצים שישה מיליון יהודים, יצרה את התנאים העולמיים לישראל להפוך למדינה – את התנאים לשיבה לארץ בהיעדר אמונה שיבה זו של יהודים לארץ לא התרחשה בעקבות אמונה במשיח אלא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה. ביטוי זה חוזר פעמיים, בפסוקים 33 ו-34. המטרה של אלוהים היא מלכות המשיח, אבל האמצעי להשגתה יהיה חמה שפוכה ומשפט. זו השבה לארץ מתוך חמה ולשם חמה. אלוהים ישיב אותם לארץ כשאינם מאמינים במשיח, לאחר שחמתו תישפך על העם.

ב. השיבה לירושלים: יחזקאל כב 17-22

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה, אֵלַי לֵאמֹר. בֶּן-אָדָם, הִיוּ-לִי בֵּית-יִשְׂרָאֵל לְסוּג (לְסִיג): כָּל־מִנְחָתָם וּבְדִיל וּבְרָזָל וְעוֹפֹרֶת, בְּתוֹךְ כּוֹר--סִגִּים כֶּסֶף, הִיוּ. לָכֵן, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, יַעַן הָיִיתִם כְּלֶכֶם, לְסִגִּים; לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם, אֶל-תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם. קִבַצְתִּי כֶסֶף וּמִנְחָתָם וּבְרָזָל וְעוֹפֹרֶת וּבְדִיל, אֶל-תּוֹךְ כּוֹר, לְפַחַת-עֲלִי אֵשׁ, לְהַנְתִּיךָ; כֵּן אֶקְבֹּץ בְּאֶפְרַיִם וּבְחֻמַּתִּי, וְהִנְחִיתִי וְהִתְקַתִּי אֶתְכֶם. וְכִנְסִיתִי אֶתְכֶם, וְנִפְחַתִּי עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ עֲבָרֹתִי; וְנִתְקַתֶּם, בְּתוֹכָהּ. כֹּה־תִתּוֹךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוֹר, כֵּן תִּתְּכּוּ בְּתוֹכָהּ; וַיִּדְעַתֶּם כִּי-אֲנִי יְהוָה, שֹׁפֵטִי חֻמַּתִּי עֲלֵיכֶם.

יחזקאל מתאר שוב את קיבוץ בית ישראל והשבתו לארץ ישראל, והפעם בהתמקדות על העיר ירושלים. ירושלים נהיית לכור צריפה, "כור עוני" (ראה ישעיהו מח 10 – כור סבל ועינויים), דימוי שכיח שמצביע על הצורך בצריפת וטיהור ישראל (ישעיהו א 22, 25; מח 10; ירמיהו ו 27-30; ט 6; זכריה יג 9; מלאכי ג 2-3). גם זו השבה בהיעדר אמונה, שכן הם מלאים בזוהמת סיגי הנחשת והברזל והעופרת. הם גם מקובצים לשם חמה שעתידה להישפך עליהם בעתיד, כאשר חרון האלוהים יישפך עליהם כדי להתיך ולטהר אותם. ואז, הם ישובו לה' כעם שעבר טיהור ומאמין במשיח.

גם כאן יחזקאל מדבר על השבת ישראל מכל העמים כשאינם מאמינים במשיח, כהכנה למשפט עתידי שיבוא עליהם, אבל מטרת המשפט היא להביא אותם לכדי חזרה בתשובה לאומית, כעם. רק אז הם יחוו את ברכת החזרה לארץ מכל העמים כמאמינים במשיח.

ג. מספר הפעמים שבהן יקובץ עם ישראל מרחבי העולם: ישעיהו יא 11 – יב 6

הקטע הבא נוגע לשלוש זוויות הראייה שהוצגו לעיל: **וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוֹת אֶת-שָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׁאַר מֵאֲשׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפְתָּרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמִעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמִחֻמַּת יַמַּיִי הַיָּם. וְנִשְׂא נֶס לְגוֹיִם וְאָסַף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה וְקִבֵּץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ (ישעיהו יא 11-12).**

1. זווית הראייה הרביעית

יש לדון בזווית הראייה הרביעית על רקע ההקשר של פסוקים אלה. השקפה זו מכירה בכך שיש שני סוגים של נבואות על קיבוץ ישראל והשבתם לארץ: השבה בהיעדר אמונה, והשבה כשהם מאמינים במשיח. אבל השקפה זו גם ממשיכה ואומרת שאי אפשר להיות בטוחים שהמדינה היהודית העכשווית היא התגשמות הנבואות שדיברו על השבת עם ישראל לארצו בהיעדר אמונה. מדוע לא? כי הדוגלים בהשקפה זו סבורים שאפשרי שיהיו כמה השבות לארץ בהיעדר אמונה לפני ההשבה המסוימת שמגשימה את הנבואות שנדונו זה עתה. אבל פסוקים אלה מספר ישעיהו מראים שזה בדיוק מה שלא ייתכן שיקרה: לא יכולות להיות כמה שיבות לארץ מארבע כנפי תבל במצב של היעדר אמונה.

2. רק שתי שיבות לארץ

ההקשר של שני הפסוקים שצוטטו לעיל הוא ישעיהו יא 11 – יב 6. במסגרת הקשר זה, ישעיהו מדבר על שיבה באמונה מארבע כנפות הארץ כהכנה לקראת ברכה. ישעיהו מציין שהשיבה הסופית מכל רחבי העולם באמונה כהכנה למלכות המשיח היא השיבה השנייה. במילים אחרות, האחרונה היא רק השנייה. ואם כן, כמה שיבות לארץ יכולות להתרחש לפני? רק אחת. הראשונה לא יכלה להיות השיבה מבבל מפני שהיא לא הייתה שיבה לארץ מכל העמים, אלא רק מבבל לארץ יהודה. לפי כתבי הקודש אין יותר משיבה אחת מרחבי העולם בהיעדר אמונה אלא רק אחת, ולאחריה השיבה האחרונה, השיבה באמונה, שהיא השנייה. לפי הטקסט הזה יהיו רק שתי שיבות מארבע כנפות הארץ. לפיכך, למדינה היהודית שקיימת עכשיו בהחלט יש נגיעה לנבואות המקראיות.

ד. השיבה לפני הצרה הגדולה

עד כה הראינו שהמובאות מהתנ"ך מדברות על שיבה של עם ישראל בהיעדר אמונה כהכנה למשפט. אבל הקטעים המקראיים האלה לא קבעו ספציפית ששיבה זו תתרחש לפני תקופת הצרה הגדולה. קיימים פסוקים אחרים שעושים זאת. אחד הקטעים האלה הוא צפניה ב 1-2: **הַתְּקוּשָׁשׁוּ וְקוּשׁוּ הַגּוֹי לֹא נִכְסָף. בְּטָרֶם לְדַת חֹק כְּמֹץ עֶבֶר יוֹם בְּטָרֶם לֹא-יָבֹא עֲלֵיכֶם חֲרוֹן אַף-יְהוָה בְּטָרֶם לֹא-יָבֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף-יְהוָה.**

בצפניה א 7-18 מתאר הנביא כמה מאפיינים של תקופה שהוא קורא לה "יום יהוה" (ה) **מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוָה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי-הֵכִין יְהוָה זְבַח הַקִּדִּישׁ קִרְאִיו... קָרוֹב יוֹם-יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמֵהָר מָאֵד קוֹל יוֹם יְהוָה מֵר צָרַח שָׁם גְּבוּר. יוֹם עֲבָרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה... וְהִצַּרְתִּי לְאֲדָם וְהִלְכּוּ כַּעֲרִים כִּי לַיהוָה חֲטָאוּ...).** "יום יהוה" או "יום יהוה הגדול" הוא המונח השכיח ביותר בתנ"ך לתקופת הצרה, הנקראת גם "הצרה הגדולה". ואז בצפניה ב 1-2 הוא מדבר על מאורע שעתיד להתרחש לפני תחילת יום יהוה. נאמר לעם ישראל "התקוששו" (התלקטו, התקבצו). ברור מפסוק זה שזו התקבצות בזמן שאינם מאמינים במשיח שכן זהו **גוֹי לֹא נִכְסָף** – עם שעדיין לא בוש בחטאיו. בפסוק 2 המילה "בטרם" מופיעה שלוש פעמים וקשורה לנאמר לפני כן בנוגע לצרה, כולל בטרם יבוא עליהם יום אף יהוה עצמו.

יחזקאל לו 22-24 אומנם עוסק בעיקר בתקומת ובתחיית ישראל בארץ, יחד עם זאת הוא מבהיר שההתקבצות לארץ תתרחש לפני כן: **לִכֵּן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה, לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עֹשֶׂה, בֵּית יִשְׂרָאֵל: כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם, בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם. וְקִדְשִׁתִּי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל, הַמְחַלֵּל בְּגוֹיִם, אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם, בְּתוֹכָם; וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה, נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה, בְּהַקְדִּישִׁי בְכֶם, לְעֵינֵיהֶם. וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם, וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת; וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם, אֶל-אֲדַמְתְּכֶם.**

כך שבעוד שטקסטים אחרים מדברים על קיבוץ עם ישראל והשבתו לארץ כשאינו מאמין, כהכנה למשפט, פסוקים אלה קובעים בבירור שההשבה הזאת בהיעדר אמונה תתרחש לפני תחילת תקופת הצרה.

א. שלוש סוגיות נלוות

בנוסף לפסוקים אלה שמדברים על השבה לארץ מכל העמים והארצות, כשעם ישראל אינו מאמין וכהכנה למשפט, קיימות שלוש סוגיות נלוות שנוגעות לנושא מדינת ישראל המודרנית בנבואות המקרא.

א. תחילת תקופת הצרה

בדניאל ט 24-27 ניתן לנביא החזון הידוע על שבעים השבועים – על התקופה של 490 השנים שאלוהים קבע שתבוא על העם היהודי (שְׁבַעִים שָׁבָעִים נְחָתָר עַל-עֲמָךְ וְעַל-עִיר קְדֻשָׁךְ...). לא נדון בפרוטרוט בפסוקים אלה במסגרת שיעור זה, רק נציין בקצרה שעד סוף פסוק 26, 483 השנים הראשונות של תקופת 490 השנים האלה כבר התרחשו בהיסטוריה והסתיימו עם ביאתו הראשונה של המשיח.

אבל נותרו עדיין שבע שנים מהתקופה הזו בנבואה לגבי ישראל שאמורות להתרחש, ואלו הן אותן שבע השנים של תקופת הצרה. השאלה כעת היא: מה יהיה המאורע שיתחיל את תקופת שבע שנות הצרה, שהן השבוע ה-70 בנבואת דניאל? התשובה נתונה בדניאל ט 27: **וְהִגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וְחָצִי הַשָּׁבוּעַ יִשְׁבִּית זָבַח וּמִנְחָה וְעַל כָּנָף שְׂקֻצִים מְשַׁמֵּם וְעַד-כָּלָה וְנִחְרָצָה תִּתָּרַךְ עַל-שָׁמַם.**

בפסוק זה הנושא, "הוא", נמשך ל**נְגִיד הַבָּא** המוזכר בפסוק 26. במילים אחרות, **הַנְּגִיד הַבָּא** מפסוק 26 ומי שיכרות ברית בפסוק 27 הם אותה הדמות, שנהוג לכנותה בשם "צורר המשיח".

שבע השנים האחרונות, שהן השבוע האחרון מתוך ה**שְׁבַעִים שָׁבָעִים**", יתחיל עם אירוע ספציפי – חתימת הסכם לשבע שנים בין ישראל וצורר המשיח. **וְהִגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד** אין משמעו חידוש ברית קיימת, אלא כריתת ברית חדשה שכוללת ערבונות חזקים (**וְהִגְבִּיר**). זהו האירוע שיתחיל את תקופת הצרה הגדולה, ולא ההילקחות למרום של הקהילה (rapture). הילקחות המאמינים למרום היא אירוע שעשוי להתרחש בכל רגע נתון. הוא לא יכתב על פי מאורעות כלשהם. אנשים מרבים לדבר על הסימנים שיעידו על התקרבותו, אבל יהיה זה אירוע ללא סימנים מקדימים; לפיכך אי אפשר לקבוע לו תאריך, אף שיש אנשים הגורפים ממון רב מכתיבת ספרים שבהם הם טוענים שהם יודעים מתי זה יקרה. ההילקחות לשמיים תקרה לפני הצרה, אבל זה עשוי להיות עשר, עשרים, שלושים שנה לפנייה. לפי הכתובים היא תתרחש לפני הצרה הגדולה אבל לא כתוב שהיא תהיה תחילת הצרה. המאורע שיתחיל את תקופת הצרה הוא חתימת ההסכם-הברית הזו לשבע שנים.

בעוד שדניאל ט 27 מציג את הברית שמתחילה את תקופת הצרה הגדולה מזווית הראייה של האדם, ישעיהו כח 14-22 מציג אותה מזווית הראייה של אלוהים. הסיבה שבגללה ישראל תטרח בכלל לחתום על הסכם-ברית שכזה היא מסיבות של ביטחון צבאי. כשהיא תכרות ברית זו, היא תשים את מבטחה בצורר המשיח שיספק לה ביטחון צבאי. אבל אלוהים מכריז שאין זו ברית חיים אלא ברית עם המוות. אין זו ברית שנכרתת עם השמיים אלא עם השאול. במקום לזכות בביטחון, ביטחונם רק יתערער. קיימת תפיסה שגויה לפיה היהודים

יקבלו את צורר המשיח בתור המשיח. אבל כתבי הקודש אינם מלמדים זאת. כתוב רק שהם יכרתו עם צורר המשיח ברית וישימו בו את מבטחם בנוגע לביטחון הצבאי שלהם. זה עדיין עניין עתידי, אבל הוא דורש שמדינה יהודית תהיה קיימת לפני עת הצרה הגדולה. לפי קטע זה מישעיהו (פסוק 16) אפשר להבין שתהיה קבוצת יהודים שיאמינו ב"אבן הבוחן" ושיסרבו להיות קשורים בכל אופן שהוא עם הברית הזאת.

התגשמות הנבואה הזו תתרחש בתנאי ששני דברים אחרים יתקיימו: ראשית, כאשר צורר המשיח כבר ימצא בעמדת כוח פוליטי גבוהה לפני הצרה, כך שמדינה ריבונית כמו ישראל תוכל לחתום איתו ברית מסוג זה. מדינות ריבוניות כמו ישראל לא יחתמו בריתות עם ישויות זוטרות. זה לא קרה עדיין, אבל זה חייב להתרחש לפני שהצרה הגדולה תוכל להתחיל. הדבר השני שנחוץ כדי שהנבואה הזו תתגשם הוא קיומה של מדינה יהודית עם ממשלה יהודית שאיתה ניתן יהיה לחתום על ברית שכזו. המצב הזה קיים רק מאז 1948. על פי הכתוב, הילקחות המאמינים למרום יכולה הייתה להתרחש לפני 1948 אבל הצרה הגדולה לא יכלה להתחיל לפני 1948, מפני שלא הייתה קיימת אז מדינה יהודית, וגם לא ממשלה יהודית שאיתה אפשר היה לחתום ברית שכזו. במילים אחרות, הכתוב בקטע זה דורש שתהיה מדינה יהודית לפני הצרה, וכעת קיימת מדינה כזו. זו דרך נוספת שבה מדינת ישראל המודרנית משתלבת בנבואות המקראיות.

אבל, שוב, ההילקחות למרום אינה תלויה בדברים האלה. התקווה המבורכת של קהילת המשיח אינה מצפה לעליית צורר המשיח. הוא אינו ברכה. התקווה המבורכת של המאמינים היא שיבת האדון שיפגוש אותם באוויר, בעננים, כדי לקחת אותם למרום (הראשונה לתסלוניםקים ד 17).

ב. בית המקדש השלישי והשיקוץ המשומם

הסוגיה הנלווית השנייה שנוגעת למדינת ישראל בנבואות המקרא היא בית המקדש השלישי והשיקוץ המשומם. ארבעה קטעים בכתבי הקודש מתארים אירוע ספציפי זה שיתרחש באמצע תקופת הצרה הגדולה.

הראשון הוא דניאל ט 27: **וְהַגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וְחָצִי הַשָּׁבוּעַ יִשְׁבִּית זָבַח וּמִנְחָה וְעַל כָּנָף שְׁקוּצִים מְשֻׁמֵּם וְעַד-כֹּלָה וְנִחְרָצָה תִּתֵּךְ עַל-שָׁמַם.**

השני הוא מתי כד 15: **לְכֵן כִּאֲשֶׁר תִּרְאוּ אֶת הַשְּׁקוּץ הַמְּשֻׁמֵּם, כִּנְאָמַר בְּפִי דְנִיָּאל הַנְּבִיא, עוֹמֵד בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ - עַל הַקּוֹרָא לְהַבִּין.**

הקטע השלישי הוא באיגרת השנייה לתסלוניםקים ב 3-4: **אֵל יִטְעָה אֶתְכֶם אִישׁ בְּאִיזָה אֶפֶן שֶׁהוּא, שֶׁכֵּן לֹא יִגִּיעַ אִם לֹא תִהְיֶה בְּרֵאשׁוֹנָה הַעֲזִיבָה וְיִתְגַּלֶּה אִישׁ הַרְשָׁע, בֶּן הָאֲבָדוֹן,**

המתקומם ומרומם עצמו על כל הנקרא אלוה או קדש, עד פי ישב בהיכל האלהים בהצחירו על עצמו שהוא אלהים.

הקטע הרביעי הוא ספר ההתגלות יא 1-2: נתן לי קנה דומה למטה, ונאמר לי: "קום ומדד את היכל אלהים ואת המזבח ואת המשתחוים בו. אבל את החצר אשר מחוץ להיכל השאר בחוץ ואל תמדד אותה, כי נתנה לגוים וירמסו את עיר הקדש ארבעים ושנים חדשים..."

ארבעת הקטעים האלה מתארים התרחשויות שקשורות לבית המקדש היהודי. בכולם, האירועים המתוארים מתרחשים באמצע תקופת הצרה הגדולה. השיקוץ המשומם, חילול הקודש, יקרה כאשר צורר המשיח יפר את ברית שבע השנים עם ישראל; הוא ישתלט על בית המקדש, ישב בהיכל – בקודש הקודשים, יצהיר על עצמו שהוא אלוהים וידרוש מכל העולם להשתחוות לו. הם יקבלו את אלוהותו ועל כך תעיד העובדה שהם יקבלו עליהם את האות שלו, 666. מהטקסטים האלה ברור שבית המקדש יהיה בנוי ופעיל בזמן מחצית הצרה הגדולה.

1. הנבואה

מאחר שהאירוע הזה קורה באמצע הצרה, כיצד הוא נוגע לנושא המדינה היהודית המודרנית בנבואות המקרא?

הוא בעל נגיעה לנושא כי משמעות הדבר היא שישראל תשלוט אז במתחם הר הבית. העובדה שאירועים אלה מתרחשים באמצע הצרה הגדולה משמעה שבית המקדש קיים ומתפקד אז, מכאן שהוא חייב להיבנות לפני נקודת האמצע. קיימות שתי אפשרויות לגבי המועד שבו אפשר שבית המקדש ייבנה שוב. הראשונה – במשך שלוש וחצי השנים הראשונות של תקופת הצרה. האופציה השנייה היא שייטכן שהוא ייבנה אפילו לפני שתקופת הצרה תתחיל. אי אפשר לדייק יותר מזה. הדבר היחיד שניתן לדעת בוודאות הוא שבאמצע תקופת הצרה, במחצית שבע שנותיה, בית המקדש יהיה קיים והפעילות בו תתנהל כבר זמן מה.

מדינת ישראל נוסדה ב-1948 אבל ירושלים הייתה מחולקת במשך 19 שנים. משנת 1948 ועד מלחמת ששת הימים ב-1967, החלק המזרחי של ירושלים שבו נמצאת ירושלים המקראית, העיר העתיקה שבה נמצא מתחם בית המקדש, היה בידיים ירדניות, לא ישראליות. בשנת 1967 הר הבית נכבש. במילים אחרות, לא היה אפשרי לבנות מחדש את בית המקדש לפני 1967; זה נעשה אפשרי רק מאז שנה זו. לשם התגשמות הנבואה הזו נדרשה שליטה ישראלית על הר הבית, וזה הושג ב-1967. זוהי דרך נוספת שבה מדינת היהודים המודרנית משתלבת בנבואות המקראיות.

2. ההכנות לבית המקדש השלישי

בניגוד לשמועות רבות שמופצות כיום, אין בנייה בפועל של בית המקדש. אבל בהחלט מתרחשים דברים הנוגעים למקדש השלישי.

אנשי "מכון המקדש" שברובע היהודי בעיר העתיקה וגופים נוספים עוסקים בבניית הכלים בעבור בית המקדש הבא. הם שחזרו כבר כלים שונים, כמו מחתות לנשיאת האפר מהמזבח, כדים לניסוך מים ויין ועוד, תפרו בגדי כהונה ומכשירים כוהנים (יהודים משבט לוי) לעבודת הקורבנות. הם רוצים שכל הידע והדברים האלה יהיו מוכנים לשימוש כאשר בית המקדש השלישי ייבנה.

3. שאלות שנשאלות בקשר לבית המקדש

א) מה בנוגע לארון הברית?

יש אי אלו ספרים פופולריים על נבואות שמדווחים על חיפושים אחר ארון הברית ונראה כאילו כולם יודעים היכן הוא, אבל טרם הצליחו למצוא אותו. ההנחה היא שארון הברית נחוץ לפני שאפשר יהיה לבנות את המקדש. הם מנסים לעזור לאלוהים להגשים את נבואותיו, כאילו שאלוהים זקוק לעזרה כלשהי...

למעשה ארון הברית אינו חיוני לבניין בית המקדש. כשהיהודים שבו מגלות בבל ובנו את בית המקדש השני, הארון לא היה ברשותם. בית שני היה קיים משנת 515 לפני הספירה עד שנת 70 לספירה. במשך כמעט 600 שנים הם הביאו מדם הקורבנות אל תוך קודש הקודשים, והזאת הדם נעשתה ללא ארון הברית. במקדש שהיה קיים בימי ישוע לא היה ארון ברית. אם כן אין צורך בארון הברית על מנת לבנות את המקדש או כדי שהוא יתפקד.

יתרה מכך, סביר להניח שארון הברית אינו קיים יותר. הוא כנראה הושמד כשהבבלים החריבו את בית המקדש הראשון. ירמיהו נב 12-23 מונה את הדברים שנבוכדנאצר לקח איתו לבבל ומציין שכל השאר נשרף באש. ארון הברית ודאי כלול בזה. הארון היה תיבת עץ מצופה זהב, כך שכל מה שהיה עליהם לעשות היה להוריד ממנו את ציפוי הזהב ואז לשרוף את התיבה. לפיכך, כאשר חזרו מבבל לאחר 70 שנה, לא היה בידיהם ארון ברית שיוכלו לשים בקודש הקודשים. אם הם לא יכלו למצוא אותו אז, ודאי שלא יהיה אפשר למצוא אותו לאחר חלוף 2,500 שנים. מכאן שרבים משקיעים לשווא כוחות וכספים רבים בחיפושים אחריו.

ב) מה בנוגע לאפר הפרה האדומה?

מורה מסוים נוסע ברחבי אמריקה כשהוא טוען שהוא יודע היכן נמצא אפר הפרה האדומה, ואם יתנו לו כסף הוא ימצא אותו בעבורך! הוא טוען שחייבים להשיג את אפר הפרה האדומה הקודמת כדי לערבב אותו עם האפר החדש ורק אז אפשר יהיה לחנוך את בית המקדש

החדש. גם זה לא נכון. דיני פרה אדומה מפורטים במדבר יט, ולא נאמר שיש לערבב את אפר הפרה האדומה עם האפר הקודם. אין צורך למצוא את האפר הקודם.

לפי היהדות הרבנית, כאשר אפשר יהיה להתחיל את עבודת המקדש, יהיה צורך לשחוט פרה אדומה ולשרוף אותה ואז יהיה בידם האפר הנדרש. בשנים האחרונות נמצאו כמה עגלות אדומות תמימות ומגדלים אותן בתנאים מפוקחים בתקווה שלפחות אחת מהן תעמוד בדרישות התורה ויוכלו להשתמש בה ולהפיק אפר.²

ג. הפלישה של יחזקאל לח-לט

קטע זה נוגע למדינת ישראל בנבואות, והוא מתאר קונפדרציה של עמים מצפון ומדרום לישראל שפולשים לישראל מצפון. לא נעסוק בשיעור זה בזיהויים או בעיתוי הפלישה. המטרה כאן היא לעסוק בשני דברים המופיעים בקטע זה שנוגעים ישירות למדינת ישראל כיום.

1. ישראל ביחזקאל לח ו-לט

ראשית, איזו ישראל מתוארת כקיימת בזמן הפלישה הזאת? היא מתוארת ביחזקאל לח ו-12. בפסוק 8 נאמר: **מֵיָמִים רַבִּים תִּפְקַד בְּאַחֲרֵית הַשָּׁנִים תָּבוֹא אֶל-אֶרֶץ מְשׁוֹכֶבֶת מִחֶרֶב מְקַבְּצַת מַעֲמִים רַבִּים עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-הָיָה לְחֶרֶבָה תָּמִיד וְהִיא מַעֲמִים הוֹצְאָה וְיָשְׁבוּ לְבִטַח כָּלֵם. בְּסוֹף פְּסוּק 12 נאמר: **לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל-חֲרָבוֹת נוֹשְׁבוֹת וְאֶל-עַם מְאֹסָף מִגּוֹיִם עֲשֵׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן יִשְׁבִי עַל-טִבּוֹר הָאָרֶץ.****

קטע זה מתאר עם שנאסף וקובץ מעמים רבים מכל רחבי העולם. זהו עם שמיישב ערים חרבות העומדות בשיממון מאות שנים, עם ששב לאחר שנרדף בחרב. זו החזרה לארץ בחמה. לפי ההקשר, זו חזרה בהיעדר אמונה, שכן הם מתחילים להאמין רק אחרי הפלישה הזו. במילים אחרות, יחזקאל אינו מתאר את ישראל בהיסטוריה העתיקה; מה שמתואר כאן נכון רק מאז 1948. תהיה אשר תהיה הדעה לגבי זמנה של פלישה זו, הנקודה החשובה היא שהפלישה הזו לא יכלה להתרחש לפני 1948; לפני כן לא הייתה קיימת ישראל שמתאימה לתיאור הזה.

² ראה מאמר ב-Ynet "לראשונה, חמש פרות אדומות הוטסו לישראל: 2,000 שנה לא הייתה פה פרה אדומה", 19.9.2022. <https://www.ynet.co.il/judaism/article/bjldoh11o>

2. מקום השמדת הצבאות הפולשים

היכן בדיוק יושמדו הצבאות הפולשים? לפי הכתוב, הם יצליחו לחדור למרכז הארץ. רק אז אלוהים יתערב וישמיד אותם. מקום השמדתם נגלה ביחזקאל לט בפסוקים 2 ו-4. בפסוק 2 כתוב: **וְשִׁבְבְּתִיךָ [וְהִשְׁבַּתִּיךָ] וְשִׁשְׂאֲתִיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן; וְהִבְאוֹתִיךָ עַל-הָרֵי יִשְׂרָאֵל.** פסוק 4 מצביע על המיקום: **עַל-הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֶתְּךָ וְכָל-אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר אֶתְּךָ: לְעֵיט צִפּוֹר כָּל-כְּנָף וְחַיֵּית הַשָּׂדֶה נִתְּתִיךָ לְאֲכָלָהּ.** הרי ישראל שהנביא מזכיר הם האזור ההררי המרכזי של ישראל, שהוא מעין עמוד שדרה של הארץ. בתנ"ך נקרא רכס הרים זה "הר אפרים" ו"הרי יהודה". כמה מהערים המקראיות הידועות שוכנות בתחום הררי זה, ביניהן דותן, שכם, שומרון, שילה, בית אל, עי, רמה, בית לחם, חברון, דביר, והחשובה ביותר – ירושלים, שכנראה היא היעד של הצבא הפולש.

אבל, בין 1948 למלחמת ששת הימים ב-1967, הרים אלה לא נכללו בתחום ישראל. לאחר שכוחות ירדניים השתלטו על האזור ההררי ב-1948 הוא סופח לירדן. ניתן להם הכינוי הפוליטי "הגדה המערבית". כל שנותר למדינת ישראל היה המסדרון המצומצם של מערב ירושלים. הגבול בין ירושלים וירדן עבר למרגלות ההרים האלה, נכנס לתוכם, חצה את ירושלים לשני חלקים ושב ועבר למרגלותיהם. בידי ישראל היו כ-5% או פחות מהשטח ההררי הזה. רובו היה בתחום ירדן. רק מאז 1967 הם בתחומי ישראל.

בעקבות מלחמת ששת הימים עברו הר הבית וההרים האלה לריבונות ישראלית. מכאן, לא רק שהנבואה הזו לא יכלה להתגשם לפני 1948, היא גם לא יכלה להתגשם לפני 1967. הם עדיין אמורים למלא תפקיד חשוב ורלוונטי שקשור לנבואות התנ"ך, לאחר שהפכו לחלק ממדינת ישראל ב-1967. זו דרך נוספת שבה מדינת היהודים המודרנית נוגעת לנבואות המקראיות.

סיכום

שיעור זה הצביע על כך שבכתבי הקודש מדובר על שתי שיבות לישראל. מוסכם שמדינת ישראל הקיימת עכשיו איננה התגשמות של הנבואות שמדברות על חזרת היהודים אליה מכל רחבי העולם כמאמינים וכהכנה לברכה. אלא, היא מגשימה את הנבואות שמדברות על התקבצות של יהודים בארץ ישראל מכל רחבי העולם כשהם אינם מאמינים בישוע, וכהכנה למשפט.

יש לשמור על איזון בכל הנוגע לסוגיית ישראל ונבואות המקרא. מצד אחד, הנטייה הרווחת כיום היא לראות יותר התגשמות של נבואות מכפי שבאמת קיימת. מצד שני, אין להתעלם מההתגשמות שכבר קיימת: יש בהחלט משמעות נבואית למדינת ישראל העכשווית.